

Informatika 3

4

Objektovo-orientované prvky C++

Trieda

- môžeme si predstaviť ako štruktúru, ktorá v sebe zahrňuje:
 - atribúty (dátové členy)
 - metódy s nimi narábajúce
- definuje sa **struct** alebo **class**

Dátové členy - atribúty

Pre atribúty platí :

- môžu to byť rôznych typov, základných resp. tried (predtým definované)
- atribút nemôže byť objekt definovanej triedy, ale môže byť smerník (referencia)

```
/* NIE */  
struct T {  
    T atribut;  
};
```

```
/* ANO */  
struct T {  
    T *atribut;  
};
```


Metódy

- právoplatné činnosti s atribútmi triedy
- pre metódy platí to isté čo pre nečlenské (globálne) funkcie
- metódy môžu byť definované buď v definícií triedy, alebo mimo - vtedy majú inú hlavičku
navrat_hodn trieda::fcia(parametre);
- metódy definované priamo v triede sú **inline**
 - pre jednoduché funkcie
 - funkcia nie je volaná ako štandardná funkcia ale je kompilovaná priamo do volania

```
struct Auto {  
    int aPocKolies;  
    int GetPocKolies() { return aPocKolies; } // inline  
    void SetPocKolies( int x );  
};
```

auto.h

```
void Auto::SetPocKolies( int x ) // ne-inline metóda  
{  
    aPocKolies = x;  
}
```

auto.cpp

Objekt - Inštancia triedy

- konkrétna inštancia triedy - fyzicky existuje v pamäti
- prístup k položkám objektu (atribútom aj metódam) rovnaká ako v C pre prístup k položkám štruktúry struct – operátor ‘.’ resp. ‘->’
- môžeme si predstaviť ako premennú typu trieda

```
Auto skoda;           // Auto - trieda, skoda - objekt
cout << obj.GetPocKolies(); // volanie metódy Auto::GetPocKolies
obj.SetPocKolies(10);  // volanie metódy Auto::SetPocKolies
```

Prístupové kvalifikátory

- definuje kto môže použiť členy triedy
- platí pre atribúty aj metódy
- Používajú sa ako návestia – v rámci triedy kvalifikátor platí pokiaľ neuvedieme iný
- private - prístupné len pre metódy a nie pre zvyšok programu, public - prístupné pre všetkých
- rozdiel medzi class a struct:
 - struct má implicitne všetko public
 - class má implicitne všetko private

Príklad

cAuto.h

```
enum Farba {Biela, Cierna, Cervena, Zlta};

class Auto {
private: // atribúty
    int    aNumCes; /* pocet cestujucich */
    int    aMaxCes; /* pocet miest */
    eFarba aFarba;
public: // metódy
    void    Init(int max) {aNumCes=0; aMaxCes=max;}
    void    PridajCestujuci(int a);
    void    ZrusCestujuci(int a);
    void    NastavFarbu(eFarba f) {aFarba = f;}
};
```

Auto.cpp

```
void Auto::PridajCestujuci(int x)
{
    if(aNnumCes+x <= aMaxCes) aNumCes += x;
}
void Auto::ZrusCestujuci(int x)
{
    if(aNumCes-x >= 0) aNumCes -= x;
}
```

hlavny.cpp

```
void main()
{
    cAuto skoda;
    skoda.Init(5);
    skoda.NastavFarbu(Cervena);
    skoda.PridajCestujuci(3);
    skoda.ZrusCestujuci(2);
}
```

Ako funguje volanie metódy

- pri volaní metódy má každá presne definované pre ktorý objekt bola volaná tzv. implicitný objekt, preto netreba zložitým spôsobom odkazovať na atribúty a metódy objektu
- v praxi je to realizované tak, že sa funkcií predáva ešte jeden (nultý) parameter, ktorý je smerníkom na daný objekt
- tento parameter môžeme použiť aj v metóde (kľúčové slovo **this**)
- metódy sú rovnocenné:

```
void complex::set ( double r, double i )
```

```
{
```

```
    real = r;
```

```
    imag = i;
```

```
}
```

```
void complex::set (complex *this, double r, double i )
```

```
{
```

```
    this->real = r;
```

```
    this->imag = i;
```

```
}
```

skrytý parameter

Konštruktor

- špeciálna metóda, ktorá sa volá pri vzniku objektu - využíva sa a na inicializáciu objektu
- meno konštruktora je zhodné s menom triedy do ktorej patrí
- nesmie mať návratovú hodnotu
- objekt môže mať niekoľko konštruktorov, ktoré sa rozlišujú argumentmi (ako u preťažených funkcií)
- ak pre triedu nenadefinujeme konštruktor, kompilátor vygeneruje tzv. štandardný (implicitný) konštruktor - nemá žiadny argument a nevykonáva žiadnu činnosť
- ak nadefinujeme nejaký konštruktor, implicitný sa nevygeneruje a my ho musíme definovať explicitne
- argumenty konštruktora môžu byť aj implicitné

```
complex(double r, double i)  
{ real = r; imag=i; }
```

Implicitné hodnoty argumentov

- v C++ môžeme volať funkciu s menším počtom argumentov, ak sú tieto implicitne definované v definícii funkcie
- implicitná hodnota môže byť:
 - globálna konštanta
 - globálna premenná
 - volanie funkcie
- môžu byť iba v prototypoch, nie v definíciách funkcií
- implicitné argumenty musia nasledovať za sebou, musia byť zoskupené dohromady a musia byť ako posledné argumenty

void funzla(int a=1, int b, int c=3, int d=4); // toto je chybný prototyp

void fundobra(int a, int b=2, int c=3, int d=4); // a tento je správny

fundobra(10,15,20,25); // OK: argumenty pre všetky parametre

fundobra(); // NESPRÁVNE: parameter a nemá implicitný argument

fundobra(12,15); // SPRÁVNE: param. c a d sa priradí implicitná hodnota

**fundobra(3,10,,12); // CHYBA: vynechané parametre musia nasledovať
// tesne po sebe**

Implicitné hodnoty argumentov

- Príklad

```
struct complex {  
    private:  
        double real;  
        double imag;  
    public:  
        complex(double r=0, double i=0)  
        {  
            real = r;  
            imag=i;  
        }  
        void set ( double r, double i=0 )  
        {  
            real = r;  
            imag = i;  
        }  
};
```

Konverzný konštruktor

- konštruktor s jedným parametrom
- jednosmerná konverzia z iného typu na objekt danej triedy
- volá sa automaticky

```
complex::complex(double i)
```

```
{
```

```
    real = i;
```

```
    imag = 0.0;
```

```
}
```

```
complex a;
```

```
a = 3;          // int->double->complex->operator=
```

Volanie hodnotou resp. odkazom

- V C++ existuje volanie odkazom

```
fcia( typ &prem1, typ &prem2 ) { ... }
```

- Volanie hodnotou

```
void vymen(int a, int b)
```

```
{
```

```
    int pom=a;
```

```
    a=b;
```

```
    b=pom;
```

```
}
```

```
int x=3,y=4;
```

```
vymen( x , y );
```

- Volanie odkazom

```
void vymen(int &a, int &b)
```

```
{
```

```
    int pom=a;
```

```
    a=b;
```

```
    b=pom;
```

```
}
```

```
int x=3,y=4;
```

```
vymen( x , y );
```

Kopírovací konštruktor

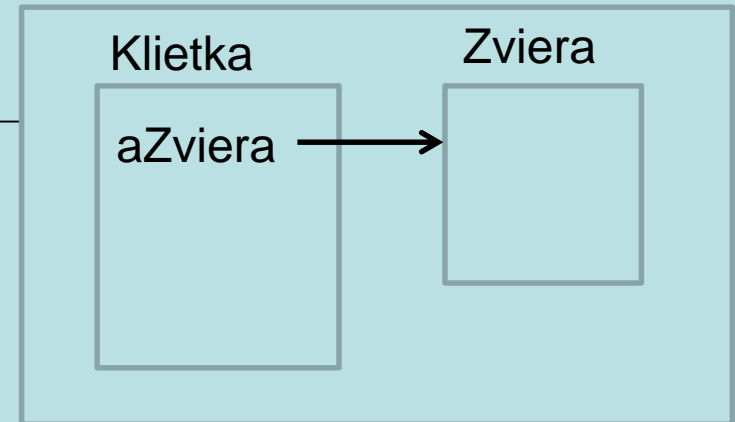
- pri vytváraní jedného objektu z druhého sa používa tzv. Kopy-konštruktor (napr. pri výraze $c = a + b$ kde a, b, c sú objekty, alebo pri predávaní objektu funkcii hodnotou)
- má jeden parameter - odkaz na objekt rovnakej triedy
- ak ho nenadefinujeme, prekladač ho vygeneruje sám (kopíruje bit po bite) - pozor, ak sa používajú v objekte ako pamäťové prvky smerníky

```
complex(const complex &x)  
{  
    real = x.real;  
    imag = x.imag;  
}
```

Deštruktor

- je špeciálna metóda, ktorá sa volá tesne pred uvoľnením objektu (opak ku konštruktoru)
- meno deštruktora je rovnaké ako meno triedy iba pred ním stojí tilda (~)
- nemá argumenty ani návratovú hodnotu
- trieda môže mať iba jeden deštruktor

```
class Zviera{  
};  
  
class Klietka{  
    Zviera* aZviera;  
public:  
    Klietka() { aZviera=new Zviera(); } //vytvorenie objektu Zviera  
    ~Klietka() { delete aZviera; } //uvolnenie objektu zviera  
};  
  
void funkcia()  
{  
    Klietka k;//vytvorenie objektu klietka - konštruktor  
    //...  
} //pri ukončení funkcie uvoľnenie lokálnych objektov - deštruktor
```


Pret'azovanie (overloading)

- C++ dovoľuje aby existovalo viac funkcií a operátorov rovnakého mena, ktoré sa odlišujú argumentmi
- v C musíme mať pre funkciu abs inak pomenovanú funkciu pre každý typ

```
// v C
int    abs(int i);
long   labs(long l);
double fabs(double d);

// v C++
int    abs(int i);
long   abs(long l);
double abs(double d);

// volanie
abs(-10);      // volá int abs(int)
abs(-100000);  // volá long abs(long)
abs(-10.34);   // volá double abs(double)
```


Preťažovanie (overloading)

- ak existuje preťažená funkcia s identickými typy parametrov, zavolá sa táto implementácia
- ináč C++ kompilátor zavolá tú preťaženú funkciu, ktorá zabezpečuje najľahšiu sériu konverzií

```
int    abs(int i);  
long   abs(long l);  
double abs(double d);  
  
abs('a');      // volá int abs(int i)  
abs(3.1415F);  // volá double abs(double d)
```

Obmedzenia preťažovaných funkcií

- Preťažené funkcie sa musia odlišovať v type alebo počte parametrov. Nie iba návratovou hodnotou
- Typy parametrov musia byť naozaj rozdielne (typedef je iba nové pomenovanie typu)
typedef INT int;
// CHYBA obidva prototypy majú identické použitie
void humbug(int x);
void humbug(INT x);
- Na rozlíšenie typov parametrov funkcie môžeme použiť i kvalifikátor *const*
void func(int ch);
void func(const int ch);
int main()
{
 const int c1=10;
 int c2='b';
 func(c1); // volá sa void func(const int ch);
 func(c2); // volá sa void func(int ch);
}
- Preťažené funkcie by mali vykonávať filozoficky príbuzné činnosti. Vytvoriť implementáciu funkcie *abs*, ktorá by vracala druhú odmocninu čísla by bolo asi hlúpe a máťúce.

Operátorové metódy

- preťažovanie existujúcich operátorov
- ľavý operand je objekt

```
class complex {  
    double real, imag;  
public:  
    complex(double r=0,double i=0)  
        { real=r; imag=i; }  
    complex operator+(complex a)  
        { return complex(real+a.real, imag+a.imag); }  
    double operator++()// prefixovy  
        { real+=1; return real; }  
    double operator++(int)// postfixovy  
        { double old=real; real+=1; return old; }  
};  
  
complex x(1,2), y(3,4), z(5,6);  
z=x+y;//volanie operátora klasicky  
x=x.operator+(y);//volanie operátora metódou
```

Prirad'ovací operátor

- ak tento operátor nedefinujeme a je potrebný, prekladač si vygeneruje sám implicitný (kopíruje bit po bite)
- definuje sa podobne ako kopy-konštruktor. Líši sa len v tom, že nevytvára nový objekt, ale modifikuje už existujúci

```
complex complex::operator = (const complex &zdroj)
{
    if(this == &zdroj) return *this;
    real = zdroj.real;
    imag = zdroj.imag;
    return *this;
}
```

- dôležité testovať samopriradenie - pri zložitých objektoch môže samopriradenie viesť ku katastrofe
- Každý operátor *=, +=, >>=, <<=, ... je nutné definovať zvlášť

Operátorové funkcie

- C++ dovoľuje definovať aj operátorové funkcie

```
struct compl { double real; double imag; };
```

```
compl operator+(compl a, compl b)
{
    compl ret;
    ret.real = a.real + b.real;
    ret.imag = a.imag + b.imag;
    return ret;
}
```

```
compl x, y, z;
x.real=3; x.imag=4;
y.real=30; y.imag=40;
```

```
z = x + y;           // volá sa compl operator+(compl a, compl b)
// alebo
z = operator+( x, y ) // funkčný zápis operátora
```

- Operátor je možné volať operátorovým zápisom alebo funkčným zápisom – rovnocenné
- Funkčný zápis sa využíva pri nejednoznačnosti
- operátor = môže byť iba operátorová metóda ale nie operátorová funkcia

Kľúčové slovo friend

- umožňuje nečlenskej funkcii alebo objektu mať prístup k privátnym členom triedy

```
class Vec {  
    private:  
        int data;  
    public:  
        friend void nacistaj(Vec t, int x);           // nie je metóda !!!  
};  
  
void nacistaj(Vec t, int x)  
{  
    t.data = x;  
}
```

```
class kohut;  
class kurca {  
    public:  
        friend class kohut;  
};
```

```
class kohut {  
    // čokoľvek  
};
```

Friend funkcie a operátory

- často sa binárne komutatívne operátory nedefinujú ako metódy ale ako globálne operátory
- aby mali prístup k privátnym členom, musíme ich definovať ako friend

```
class complex {  
    double real, imag;  
public:  
    complex(double r, double i) { real=r; imag=i; }  
    friend complex operator+ (const complex&, const complex&);  
};
```

```
complex operator+ (const complex& a, const complex& b)  
{  
    complex c;  
    c.real  = a.real  + b.real;  
    c.imag = a.imag + b.imag;  
    return c;  
}
```

```
complex z(10,20), c;  
c = 10 + z;    // bude to fungovať ???
```

Konverzie

- pre triedu si môžeme nadefinovať konverzie:
 - z iného typu – pomocou konverzných konštruktorov
 - na iný typ – pomocou konverzných operátorov
- konverzný konštruktor - konvertuje hodnotu iného typu na objekt danej triedy

```
complex::complex(int i)
{
    real = (double)i;
    imag = 0.0;
}
```

- konverzný operátor - konvertuje objekt danej triedy na nejaký typ

```
operator typ( ) { ... } // formálne nemá uvedený návratový typ!!!
```

```
operator double ( )
{
    return real;
}
```


Príklad konverzií

```
class integer {  
private:  
    int value;  
public:  
    // kombinovaný normálny&konverzný konštruktor  
    integer(int i=0) {value = i; };  
    // konverzný operátor  
    operator int( ) {return value; };  
    // prirad'ovací operátor  
    void operator = (const integer &zdroj) {value = zdroj.value;}  
    friend integer operator+(integer p, integer q);  
};  
integer operator+(integer p, integer q) { return integer(p.value + q.value);}
```

```
integer z;           // integer(0)  
integer x(10);       // integer(10)  
integer y = 25;      // integer(25)   !!!  
int a = int(x);      // operator int()  
z = a;               // temp = integer(a); operator= (temp)  
x = z;               // operator = (z);  
a = z;               // a = z.operator int( ); !!!  
int b = a + x;       // ???
```

Obmedzenia preťažovania operátorov

- Je možné preťažiť všetky operátory okrem operátorov:

`:: . * ?`

- Priorita operátorov ostáva
- prefixový a postfixový operator

```
class compl { double real, imag;
public:
    compl(double r, double i) { this->real=r; this->imag=i; }
    compl operator++()
    {
        this->real+=1;
        this->imag+=1;
        return *this;
    }
    compl operator++(int) // postfixovy (použitý odkaz &)
    {
        compl old=*this;
        this->real+=1;
        this->imag+=1;
        return old;
    }
};
compl c; c.real=2; c.imag=3;
compl d=++c;
compl e=c++;
// c=(4,5) d=(3,4) e=(3,4)
```

- Ak nie je nadefinovaný postfixový operátor zavolá sa prefixový
- Operátory by mali vykonávať filozoficky príbuzné činnosti k pôvodným operátorom

Typovo bezpečné linkovanie

- C++ dotvára mená funkcií tak, že im pridáva za názov znaky reprezentujúce typ parametrov
- ak chceme použiť funkcie vytvorené v C musíme prototypy deklarovať takto:

```
extern "C" {  
    double sin(double x);  
    double cos(double x);  
    double tan(double x);  
}
```

Entropia softvéru

- Nenechať zlý návrh, nesprávne rozhodnutia, chybný alebo nekvalitný kód neopravený
- Zadebniť, zabrániť škodám (výnimka, neimplementované, zakomentovať, ...)
- Nedovoliť entropii zvíťaziť

Nenechávať „rozbité okná“

